

Ырысбекова Б.Д.

АДАМДАРДЫ УУРДООДО УЮШКАН КЫЛМЫШТУУ ТОПТОРДУН КЫЛМЫШ ИШИНИН ЭТАПТАРЫ ЖӨНҮНДӨ МАСЕЛЕ ТУУРАЛУУ

Ырысбекова Б.Д.

К ВОПРОСУ ОБ ЭТАПАХ ПРЕСТУПНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ОРГАНИЗОВАННЫХ ПРЕСТУПНЫХ ГРУПП ПРИ ПОХИЩЕНИИ ЛЮДЕЙ

B.D. Yrysbekova

THE MAIN STAGES OF THE CRIMINAL ACTIVITY OF ORGANIZED FORMATIONS DURING THE ABDUCTION OF PEOPLE IN MODERN CONDITIONS

УДК: 343. 9.988

Макалада адамдарды атайын уурдоо менен алек болгон уюшулган кылмыштык түзүмдөрдүн криминалдык ишмердүүлүгүнүн негизги звенолорун аныктоого арналган. тергөөдө кылмыштык ишмердүүлүк уюшулган кылмыштык түзүмдөрдүн мүнөздөмөсү, бул чөйрөдөгү кылмыштардын жасалуусунун ыкмасынын механизми, жабырлануучуну уурдоонун мотивациялык түзүмү аркылуу каралган. макалада уюшулган кылмыштык түзүмдөрдүн криминалдык ишмердүүлүгүнүн багытын аныктоого таасирин тийгизген атайын шарттар чагылдырылган, жана ошондой эле кылмыштык кошо катышуучулары тарабынан адамды уурдоону жасоонун жана анык жашыруунун механизмин детерминациялаган объективдик жана субъективдик факторлор ачыкталган. макалада көрсөтүлгөн адамдарды уурдоону уюшулган кылмыштык түзүм тарабынан жасалуусунун атайын криминалдык чынжырынын мазмундуу түзүмү сотко чейинки өндүрүш органдарына кылмыштардын бул категориясына каршылык көрсөтүүнүн натыйжалуу системасын аныктоого мүмкүнчүлүк жаратат.

Негизги сөздөр: детерминанттар, кылмыштуу түзүлүш, кылмыш ишин уюштуруу, адам уурдоо, факторлор, шарттар.

Статья посвящена определению основных звеньев криминальной деятельности организованных преступных формирований, специализирующихся преимущественно на похищении людей. Преступная деятельность в расследовании рассмотрены через призму характеристики организованных преступных формирований, механизма способов совершения преступлений в данной сфере, мотивационной составляющей похищения жертвы. В статье отражены специфические условия влияющие на определение направления криминальной деятельности организованных преступных формирований, а также объективные и субъективные факторы, которые детерминируют механизм совершения и сокрытия похищения человека со стороны соучастников преступления. Представленная в статье содержательная составляющая специфически криминальной цепи совершения организованными преступными формированиями похищения людей, позволяет органами досудебного производства определить более эффективную систему противодействия данной категории преступлений.

Ключевые слова: детерминант, организованные преступные формирования, криминальная деятельность, похищение человека, факторы, условия/

The article is devoted to the definition of the main links of the criminal activity of organized criminal formations, specializing predominantly on the abduction of people. Criminal activities in the investigation are considered through the prism characteristics of

organized criminal formations, the mechanism of methods of committing crimes in this area, the motivational component of the abduction of the victim. The article reflects specific conditions affecting the determination of the direction of criminal activities of organized criminal formations, as well as objective and subjective factors that determine the mechanism of committing and concealing the abduction of a person from the partners of the crime. The content presented in the article is a specific component of a specifically criminal chain of the involvement of people organized by criminal formations, allows the pre-trial production authorities to determine a more efficient system of countering this category of crime

Key words: determinants, organized criminal formations, criminal activity, abduction of man, factors, conditions

Ата мекендик окумуштуулар тарабынан мындай деп туура белгиленет: «... бүгүнкү күндө бир катар кылмыштардын маанилүү коомдук кооптуулугу тууралуу уюшулган түзүмдөр тарабынан жасалган кол салуулардын санынын өсүүсү жана ошондой эле түрдүү кылмыштык топтордун биригүү тенденциясы тастыктайт. Бирок ошону менен биргеликте коомдук кооптуу кол салуулар гана эмес, ошондой эле УКТ тарабынан жасалган кылмыштардын жогорку уюшулган мүнөзгө ээ болгондугу көйгөйлөрдү жаратат. Ошондуктан изилденген кылмыш иштеринин талдоосу көрсөткөндөй, укук коргоо органдары жакшы конспирацияланган топтор менен, жана ошондой эле кылмыштардын консолидациясы, алардын куралдануусу, зомбулукту көрсөтүүсү жана жабырлануучуга өзгөчө катаалдык мамиле түзгөн факторлор менен кездешүүсү орун алууда» [1]. Албетте, ошону менен биргеликте кырдаалды булар татаалдантат: «...бүгүнкү күндө бир катар көрсөтүлгөн кылмыштар алардын мүнөзүнүн латенттүүлүгүнө жана бул кылмыштардын башка коомдук кооптуу аракеттерден өзгөчө жасалуусунун ойлонулгандыгы, терең конспирациянын шарттарында кылдаттык менен даярдалуусу, жана ошондой эле алардын жасалуусунун шарттарынын өзгөчөлүктөрү менен байланышкан татаалдыгына байланыштуу ачыкталбай бойдон калууда, анткени көп учурда алар башка кылмыштар катары маскирленет, кылмыштын издери кылдаттык менен жашырылган, укук коргоо органдарынын кылмыштардын бул категориясынын даярдаган жана аларды жасаган адамдар тууралуу жетиштүү эмес маалымдуулугу орун

алууда» [2, 121-6.]. Ошондуктан, криминалистикалык мүнөздөмөнүн негиз салуучу элементи болгон кылмыштын жасалуусунун ыкмасы жана адамдарды уурдоо чөйрөсүндө ишмердүүлүгүн жүргүзгөн уюшулгун кылмыштык топтун криминалдык ишмердүүлүгүнүн этаптары тергөө жана алдын ала текшерүү органдары тарабынан жүргүзүлгөн сотко чейинки өндүрүштүн натыйжалуулугун жогорулатуу үчүн маанилүү болуп эсептелет.

Албетте, уюшулган кылмыштык топ тарабынан жасалган адамдын уурдалуусунун жасалуусунун ыкмасы жасалганды квалификациялоодо жана жазаны аныктоодо маанилүү жана аныктоочу болуп саналат, жана ошондой эле тергөөнүн негизги жолдорун жана багыттарын аныктайт.

Криминалистикалык көз караш менен бул түзүмдүү элементтин ролу кылмыштарды ачыктоо, тергөө жана алдын алуунун жүрүшүндө колдонулган негизги каражаттардын жана методдордун, приемдордун жана каражаттардын тандалуусун жана иштелүүсүн аныктаган сапаттуу жана сандуу белгилердин жыйындысын кылмыштын жасалуусунун ыкмасы өзүнө камтылуусу менен аныкталат. Уюшулган кылмыштык топ тарабынан жасалган адамдын уурдалуусу боюнча кылмыштын бул түрүнүн жасалуусунун ыкмасы тууралуу маалымат анын жасалуусунун жагдайларын аныктоо үчүн негиз түзөт, анын жасалуусуна тиешеси болгон адамдардын тобу тууралуу версияларды алдыга чыгарууга түрткү жаратат жана уурдоону ачыктоо үчүн маанилүү болгон башка жагдайлар тууралуу маалымат берет.

Кылмыштын жасалуусунун ыкмасын бирдиктүү кылмыштык ниет менен кылмышкердин бирикке аракеттеринин системасы катары кароо боюнча окумуштуулардын пикири менен биз макулбуз [3, 231-6.]. Кылмыштын жасалуусунун ыкмасы катары кылмыштын жасалуусуна даярдык жана аны жашыруу боюнча аракеттердин системасын түшүнүү зарыл. Бул концепцияны көптөгөн юрист окумуштуулар колдоп келген жана колдошот [4].

А.М. Кустовдун пикири боюнча кылмыштын жасалуусунун ыкмасын «...кылмыштык натыйжага жетүүгө багытталган кылмыштын түздөн түз жасалуусу, ага даярдык көрүү жана кылмышты жашыруу боюнча аракеттердин ойлонулган жана өз ара байланышкан түрдүү объективдик жана субъективдик факторлор менен шартталган системасы катары аныктоого болот» [5, 22-6.]. Бул көз карашка ылайык, «кылмыштын жасалуусунун ыкмасы» түшүнүгү эки көз караш менен, тактап айтканда кеңири жана кыска маанилеринде, колдонуу зарыл. Кеңири маанисинде, бул жерде кеп кылмыштык ниет менен бириктирилген аракеттердин системасы тууралуу болуусу милдеттүү «кылмышка даярдык, жасоо жана аны жашыруу», кыска маанисинде – кылмыштын түздөн түз жасалуусу менен

шартталган аракеттер. Ошону менен биргеликте, кылмыштык жашырылуусунун ыкмасы кылмыштын даярдалуусунун жана жасалуусунун ыкмасы менен биргеликте, комплекстик түшүнүгүндө «кылмыштын ыкмасы» менен ага өз алдынча түзүмдүү элемент болуп бул аракеттердин системасы бирдиктүү кылмыштык ниет менен камтылбаган шартында кирүүсү мүмкүн.

УКТнын кылмыштык ишмердүүлүгү боюнча, жашыруунун ыкмасы анын жасалуусуна болгон аракеттерге даярдыктын бир бөлүгү болуп, кылмышка болгон алдын алуучу мүнөзгө ээ болуусу тууралуу пикир бар [6, 88-6.]. Мындай кырдаалда, УКТнын мүчөлөрү тарабынан пландашылган аракеттердин издерин алдын ала жасалмалоо же алардын аныкталуусун тааалдандыган шарттарды түзүү максаты көздөлөт. Адамды уурдоодо кылмыштын жашырылуусунун субъектиси болуп бул кылмыштын кошо катышуучусу эсептелет, ал эми алардын жоопкерчилиги, күнөөсүнүн даражасы алардын мотивдеринен, бул аракеттеринин максаттарынан жана мазмунунан көз каранды болуп аныкталат.

М.Усербаев адилеттүү түрдө белгилегендей «...пайдакечтик көздөгөн кылмыштардын бул категориясы кылмышкер үчүн же башка адамдар үчүн материалдык пайда көрүү же пайда көрүү ниети адамды уурдоонун мотиви болгондо орун алат, бирок башка пайдакечтик мүнөзгө ээ болуусу мүмкүн, мисалы, кызматка отуруу же анда калыбына келүү. Бирок адам уурдоонун мотивациясы кээде, дайыма эмес, жетиштүү түрдө так аныкталат, башкача айтканда көп учурда бул аракеттердин артында мотивдердин комплекси жатат. Материалдык пайда көрүүгө умтулуу саясий жана башка мотивациялар менен айкалышуусу мүмкүн» [7, 15-6.].

Каралып жаткан учурда, мындай жагдайлар, анын ичинде адам уурдоону атайыни мүнөзү, эреже катары кошо катышуучулардын пайдакечтик мотивинин басымдуулугу менен максатка багытталгандыгы менен коштолот, жана ошондой эле УКТнын кол салуунун бул сегментине болгон жогорулатылган криминалдык кызыкчылыктары алардын жасалуусунун толук түзүмдүүлүгүн алдын ала аныктайт [8, 97-6.]. Ага ылайык адам уурдоонун түздөн түз жасалуусунун жана анын жашырылуусунун, ага даярдык көрүүнүн ыкмаларынын талдануусун жүргүзүү зарыл. Бар болгон талданып жаткан кылмыштын түрү боюнча булактардын талдануусу адам уурдоодогу УКТнын мүчөлөрүнүн аракеттеринин схематикалык мүнөзүн белгилеп кетүүгө мүмкүнчүлүк жаратат: *биринчиден*, потенциалдык жабырлануучуну уурдоо менен байланышкан даярдык иш чараларын өткөрүү. Алардын ичинен уурдоонун жабырлануучусун издөөгө өзгөчө көңүл бөлүнөт, анткени мындай криминалдык аракеттердин ниетинин мотивациялык түзүмүнө жараша

болот. Ошону менен биргеликте түзүмдүн кошо катышуучуларынын аракеттери адамдын социалдык статусун, анын кызматтык абалын, анын башка кылмыштык топтун мүчөсү болгондугун эске алат. Ошого байланыштуу зарыл болгон чалгындоо иш чаралары жүргүзүлөт, ичинде материалдык техникалык камсыздоо болгон тийиштүү шарттар даярдалат, жана ошондой эле пландалган уурдоону жашыруу боюнча чаралар көрүлөт. *Экинчиден*, уурдоонун жабырлануучусунун мүмкүн болгон башка жайга жылуусун блоктоо, жана ошондой эле аны пландалган зомбулук менен кармоо үчүн атайын жайга жылдыруу. *Үчүнчүдөн*, уюшулган кылмыштык топ тарабынан уурдоонун кошо катышуучуларынын кылмыштык ниети менен түздөн түз байланышкан аракеттерди ишке ашыруу. Ошону менен биргеликте адамга криминалдык аракеттер колдонуусу мүмкүн, тактап айтканда уурдоонун жабырлануучусун белгилүү УКТнын кошо катышуучулары үчүн пайдакөчтик багыттагы пайдалуу белгилүү аракеттерге, анын ичинде бошотулуусу үчүн акчалай төлөм алууга, чакыруу максатында психологиялык же физикалык таасирдөө көрсөтүүсү мүмкүн. *Төртүнчүдөн*, кылмыштык топтун кошо катышуучулары тарабынан жасалган криминалдык аракеттердин жашырылуусунун этаптары, аларды эки багытка бөлсө болот: 1) жасалган кылмыш тууралуу тастыктаган кылмыштын издеринин өзүн жок кылуу; 2) адамдын уурдалуусуна тиешелүү болгон адамдарды аныктоо менен байланышкан тергөөнүн өндүрүшүнө каршылык көрсөтүү чараларын кабыл алуу.

Адамдарды уурдоодогу УКнын кылмыштык ишмердүүлүгүнүн биз белгилеген жана сунуштаган этаптары, жана ошондой эле аларда камтылган стадиялар көп даражада схематикалык мүнөзгө ээ, ошону менен биргеликте алар кылмыштардын бул категориясын ачыктоону маселелерин чечүүнүн оптималдуу методдорун иштеп чыгууга мүмкүнчүлүк жаратат жана ага тиешелүү тийиштүү ыкчам иликтөө чараларын көрүүгө негиз түзөт.

Адамды уурдоого таандык болгон материалдардын изилденүүсү бизге анын жасалуусунун ыкмасына адамды күтүүсүө кармоо, ага анын денесине зыян тийгизүү же физикалык кыйноо тийгизүү менен коштолуп, күч колдонууну шарттайт жана түрдүү куралдык же аны колдонуу коркунучу орун алуусу мүмкүн, ошону менен биргеликте бул аракеттер жабырлануучудан андагы бар болгон документтерин жана баалуу буюмдарын алуу менен коштолуусу мүмкүн.

Ошондой эле адамды уурдоонун жасалуусунун мындай ыкмаларын белгилеп кетүүгө болот: а) жабырлануучунун организмине алдын ала седативди таасирдеги медициналык препараттарды киргизүү; б) уурдалуучунун баңгилик же алкогольдук мас абалда болуусун колдонуу; в) жабырлануучуну алдоо жолу

менен транспорт каражатына же башка жайга киргизүү. Бирок күч колдонуу менен кармоо кылмыштык ниеттен көз карандысыз түрдө түрдүү жабырлануучуну УКТнын мүчөлөрү тарабынан уурдоо үчүн мүнөздүү.

Потенциалдык жабырлануучуну башка жайга чакырууда сексуалдык кулчулук же башка сексуалдык эксплуатация максатында, балдарды уурдоодо жана жаш кыздарды уурдоодо алдамчылык аракеттерди колдонуу эң натыйжалуу. Автоунаага же башка жайга алдамчылык менен чакыруу сейрек кездешет [9, 150-б.].

Уурдалуучунун жардамсыз абалын колдонуу же жабырлануучунун алдын ала ошондой абалга алып келүүнү колдонуу ыкмасы көп учурда УКТнын кошо катышуучуларынын көмөктөштөрү үчүн мүнөздүү, анткени алар жабырлануучу менен тааныш, алар менен достук, тууганчылык мамилелерде, кызматтык байланыштарда, бирок, ошону менен биргеликте жабырлануучу менен жагымсыз мамилелерде. Кылмышкерлердин жабырлануучунун жардамсыз абалга жеткирилүүсү менен алардын чыныгы ниети боюнча жабырлануучуну алдоо менен байланышкан ыкмалардын айкалышы да кездешет (мисалы, спирт ичимдиктери менен, седативдик таасири бар медициналык каражаттарды кошуу).

Албетте, укук коргоо органдары тарабынан тутулуунун жогорку даражасы УКТнын кошо катышуучуларына стимул берет, адам уурдоону аяктоочу этабында кошум жашыруунун приемдорун кабыл алууга төмөнкү аракеттер мүнөздүү: а) алгач уурдоонун жабырлануучусу менен физикалык зыянын тийгизүү, андан соң өлүктүн бетин бузуу, жок кылуу, аны көмүү; б) зомбулук менен жабырлануучуну ташуу жана анык кармоо жайында УКТнын кошо катышуучуларынын болгондугу тууралуу издерди жок кылуу; в) УКТнын кошо катышуучуларын башка жайга которуу, аларды ошол жайда алардын көз карашы боюнча укуктук тартип кызматкерлери үчүн табуу мүмкүн эмес; г) УКТнын мүчөлөрү тарабынан телефондор жана сим картадан арылуу, анткени алар аркылуу жабырлануучунун туугандары менен сүйлөшүүлөр жүргүзүлгөн. Ошону менен биргеликте УКТнын мүчөлөрү тарабынан алардын кылмыштык ишмердүүлүгүнүн бардык этаптарында издерин жашыруу боюнча активдүү чараларды кабыл алуу объективдүү түрдө укук коргоо органдарынын жабырлануучунун жашоосуна тобокелчилиги жок түрдө кылмышкерлерди кармоо мүмкүнчүлүгүн азайтат.

Андан сырткары, бүгүнкү күндө байкалып келген заманбап тенденцияларды эске албоо мүмкүн эмес, тактап айтканда «...түрдүү деңгээлдерде экономикалык жана жалпы кылмыштык кылмыштардын айкалышуусу орун алууда. Ошону менен биргеликте

ИЗВЕСТИЯ ВУЗОВ КЫРГЫЗСТАНА, № 2, 2021

ири кылмыштык түзүмдөр пайда болот жана стабилдүү түрдө баңги бизнеси, сексуалдык эксплуатация жана башка максаттарда сатуу максатында адамдарды уурдоо боюнча криминалдык ишмердүүлүктүн багыттарында ишин жүргүзүп келет, андан сырткары экономиканын бүтүндөй тармагын ээлеп алуу максатында уюшулган опузалап алуу жана бул тармактарга баңги бизнесинен түшкөн кирешелерди каржылоо, зарыл болгон учурда конкуренттердин жок болуусуна чейин келип же алардын мыйзамсыз ишмердүүлүгүнө тоскоолдук жараткан адамдарга кол салышат. Дал ошол бул криминалдык багыттардын күчтөнүүсү, буга чейин бири бири менен байланышпаган, бүгүнкү күндө коомдук кооптуу кол салуулардын жаңы сапаттуу мазмунун берип, алар мурун эле бир өлкөнүн чегинен сыртка чыккан» [10]. Авторлор белгилегендей: «... бүгүнкү күндө коррупциянын эң кооптуу түрү пайда болуп, ал «мамлекетти кулдоо» деп аталып, андагы коррупционерлер: мамлекеттик аппараттын куралуусунда активдүү катышат; мыйзамчыгаруучулук бийликке таасирдөө көрсөтүүчү зарыл болгон каналдарга ээ» [11, 132-б.].

Ошентип, жасалган изилдөө таасирин тийгизген, анын ичинде мындай биринчиден объективдик факторлор, адам уурдоодогу уюшулган кылмыштык түзүмдөрдүн кылмыштык ишмердүүлүгүнүн негизги этаптарын белгилөөгө мүмкүнчүлүк жаратат, булар: 1) жасоонун же уурдоону жагдайлары, ал кылмышты жашыруунун объектиси болгондо; 2) УКТнын кошо катышуучусу тандаган жабырлануучуну уурдоонун ыкмасын колдонуунун натыйжасында орун алган жагдайлардын өзгөрүүсү; 3) кол салуунун мүнөздүү белгилери жана предметинин өзгөчөлүктөрү, жана ошондой эле УКТнун кошо катышуучуларынын кол салуунун предмети менен болгон өз ара байланыштын бар болуусу же жок болуусу; 4) УКТнын мүчөлөрү тарабынан жасалган уурдоону жакшыруу процессине түрткү жараткан же татаалданткан шарттардын өзгөчөлүктөр (мисалы, чоочун адамдардын бар болуусу, убакыттын жетишсиздик жана башкалар). Экинчиден, УКТ тарабынан жасалган адам уурдоонун механизмдин детерминациялануусунун субъективдик факторлору боюнча булар эсептелет: 1) УКТнын кошо катышуучуларынын уурдоону жашыруу боюнча максаты, тактап айтканда алар тандаган ыкма бул кол салууга тиешелүүлүгүн жашырууга кызмат кылабы же аракеттердин өзүн жашырабы; 2) УКТнын кошо катышуучуларынын мүнөздүү психофизиологиялык билидеринин бар болуусу, анткени алар зарыл болгон техникалык каражаттарды ээлөөгө талап

кылынат, жана ошондой эле уурдоону жакшыруунун тигил же бул ыкмасын колдонууда зарыл; 3) УКТнын кошо катышуучуларынын жасалган уурдоону жакшырууга түрткү жараткан же ага тоскоолдук жараткан башка адамдар менен болгон байланыштын бар болуусу же жок болуусу (мисалы, укук коргоо органдарынын кызматкерлери менен болгон байланыш).

Адабияттар:

1. Isaeva K.A., Abdukarimova N.E., Balymov E., Smoilov S. Prospects of Development of Institute of Investigative Actions at the Present Stage in Kazakhstan and Kyrgyzstan // The Social Sciences (Pakistan). 2015. Т. 10. № 3. С. 243-248.
2. Исаева К.А., Салиев А.А. К вопросу об основных факторах, детерминирующих торговлю людьми, с участием организованных преступных групп. // Международный журнал экспериментального образования. 2017. № 6. С. 118-121.
3. Абдукаримова Н.Э. Уголовно-правовая и криминалистическая характеристика наркопреступлений, совершенных организованными преступными группами: дисс. ... к.ю.н.: 12.00.08, 12.00.09 - Бишкек, 2011. - 189с.
4. Белкин Р.С. Курс криминалистики. [Текст]: / Р.С. Белкин / - М., 2001. - 837.
5. Аталянец М.А. Способ совершения преступления и его уголовно-правовое значение: [Текст]: / М.А. Аталянец / дисс. ... к. ю. н.: 12.00.08 - Москва, 2010. - 246 с.
6. Кустов А.М. Криминалистическое учение о механизме преступления: [Текст]: / А.М. Кустов / Дисс. ... д-ра юрид. наук: 12.00.09. - Москва, 1997. - 355 с.
7. Кулик Я.В. Совершенствование методики расследования похищения человека: [Текст]: / Я.В. Кулик / дис. ... к. ю. н.: 12.00.09 - Ростов-на-Дону, 2009. - 293 с.
8. Усербаев М. Похищение человека (криминологические и уголовно-правовые аспекты): [Текст]: / М. Усербаев / дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08 - Бишкек, 2015. - 176 с.
9. Адельханян Р.А. Расследование похищения человека [Текст]: / Я.В. Кулик // - 2-е изд., испр. и доп. - М.: МЗ Пресс, 2003. - 212 с.
10. Платонов А.Н. Расследование преступлений, связанных с похищением человека // Прокурорская и следственная практика. [Текст]: / А.Н. Платонов - М., 2001, № 3-4. - С.148-155.
11. Isayeva K.A., Seylkhanova S.A., Shimeyeva Zh.Sh., Oskenbay G. The main factors causing the need for international cooperation to combat criminal phenomena in the CIS Countries // В сборнике: Humanities and Social Sciences in Europe: Achievements and Perspectives. 8th International symposium. 2015. С.126-135.
12. Исаева К.А., Камалова К.Л.Н., Шимеева Ж.Ш. Некоторые аспекты комплексной характеристики криминальной деятельности организованной преступности в сфере экономики стран СНГ на современном этапе // Lex russica (Русский закон). 2017. № 11 (132). С.123-132.
13. Калбаев А.Т., Сейлханова С.А. «Криминалистическая характеристика организованных преступных групп, совершающих похищение людей. / Наука, новые технологии и инновации Кыргызстана. 2017. №. 2. С. 145-149.